

ת"פ (נצרת) 4138-03-25 - מדינת ישראל נ' פלוני

בית המשפט המחוזי בנוף הגליל-נצרת

ת"פ 4138-03-25 מדינת ישראל נ' פלוני(עציר)

לפני כבוד השופט סאמר ח'טיב

מאשימה
נגד מדינת ישראל

נאשמים
פלוני (עציר)

החלטה ביחס לאופן הטיפול בנאשם

1. כנגד הנאשם הוגש כתב אישום בגין ביצוע העבירות: **חבלה חמורה בנסיבות מחמירות**, לפי סעיפים 333 + 335(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: **חוק העונשין**), **תקיפת זקן**, לפי סעיף 368(ב) לחוק העונשין ו**הפרעה לשוטרי בעת מילוי תפקידו** לפי סעיף 275 לחוק העונשין.

2. על פי המפורט בכתב האישום, ביום 13.1.2025, הנאשם הכה באגרופים ובאמצעות נעל, את אמו בת ה- 75 בפניה ובידיה, דחף אותה ותפס אותה בחוזקה. לאחר שהגיעו שוטרים למקום, הנאשם סרב לפתוח להם את דלת הקרוואן בו שהו הנאשם ואמו. כתוצאה ממעשיו של הנאשם, אמו נאלצה לעבור ניתוח לתיקון השברים בפניה ואושפזה למשך 15 ימים.

3. ביום 12.3.2025 אושפז הנאשם כעצור במרכז לבריאות הנפש שער מנשה לצורך הסתכלות ומתן חוות דעת בתיק.

4. בתאריך 27.5.2025 התקבלה חוות דעת פסיכיאטרית (להלן: **חוות הדעת**) לפיה בעת ביצוע העבירה, הנאשם, חולה סכיזופרניה, היה שרוי בהחרפה פסיכוטית של מחלתו, חסר יכולת להבין את טיב מעשיו והשלכותיהם ולא היה מסוגל להימנע מהם. כמו כן עולה מחוות הדעת כי עם הטיפול שקיבל הנאשם באשפוז, הושג שיפור במצבו, הוא נרגע, התאזן ולא מגלה עוד סימנים פסיכוטיים. עוד נקבע כי בעת מתן חוות הדעת הנאשם מסוגל לעקוב אחר ההליך המשפטי ולקחת בו את החלק הנדרש וכי הוא כשיר לעמוד לדין.

5. על פי חוות הדעת, הנאשם זקוק לטיפול ומעקב פסיכיאטרי אמבולטורי (מרפאתי) כפוי ומומלץ להתאים לו מסגרת שיקומית מחוץ לביתו.

6. בדיון מיום 1.7.2025 ניתנה הוראה להגשת חוות דעת משלימה, שתתייחס **בצורה מפורטת** לשאלה האם, ככל שהחלופה המוצעת היא, כי הנאשם ישוב להתגורר עם אמו, יהיה בכך כדי לשנות מהמסקנות שנקבעו בחוות הדעת. בהתאם להוראה זו, הוגשה ביום 3.7.2025 חוות דעת משלימה (להלן: **חוות הדעת המשלימה**), שחזרה על ההמלצה לטיפול מרפאתי כפוי. על פי חוות הדעת המשלימה, מאז מתן חוות הדעת הנאשם מקבל טיפול תרופתי, הוא שקט ולא מעורב באירועים אלימים.

כמו כן נקבע בחוות הדעת המשלימה, נכון ליום עריכתה ובטווח המידי (ההדגשות אינן במקור, ס, ח'):::

"מבחינה קלינית פסיכיאטרית, אין מניעה שהנאשם יגור עם אמו תחת צו לטיפול מרפאתי כפוי. אולם, בראייה ארוכת טווח, יש לקחת בחשבון שללא מעטפת רב מקצועית צמודה, הסיכון להישנות ההחרפות ו/או התנודות במצבו הנפשי גדל עם הזמן ואתו הסיכון הפוטנציאלי לאלימות כלפי אמו וכלפי עצמו". עוד נקבע בחוות הדעת המשלימה, כי: "יש לתת משקל גם לצורך בשיקום תפקודי אשר אינו מתאפשר בצורה מיטבית במערכת היחסים הקיימת בביתו, לכן, להערכתנו המסגרת השיקומית החוץ ביתית בשילוב עם ט.מ.כ יכולה להיטיב עם המטופל ולהקטין את הסיכון להתלקחויות הפסיכוטיות הבאות".

7. בדיון מיום 16.7.2025 (להלן: **הדין**), הודה הנאשם, באמצעות ב"כ, בעובדות המתוארות בכתב האישום ועל סמך מסקנות חוות הדעת, טען כי לא היה אחראי למעשיו ועל כן יש לזכותו מחמת אי שפיות.

ב"כ המאשימה הצטרפה לבקשת הנאשם לזכותו בשל סייג האי שפיות. לאור הודאתו, קבעתי בדיון כי הנאשם ביצע את המעשים המיוחסים לו בכתב האישום. בנוסף, בשים לב לעמדת הצדדים ובהתאם לסעיף 34 ח לחוק העונשין ולהלכת וחנן (רע"פ 2675/13), קבעתי כי עומדת לנאשם הגנת אי שפיות והוריתי על זיכוי מהעבירות המיוחסות לו בכתב האישום.

אופן הטיפול בנאשם

8. הצדדים חלוקים בשאלת אופן הטיפול בנאשם, ב"כ הנאשם מבקשת כי יינתן לנאשם צו טיפול מרפאתי ואילו המאשימה מבקשת צו אשפוז כפוי.

טענות המאשימה

9. ב"כ המאשימה הגישה את הרישום הפלילי של הנאשם.

10. המאשימה טענה בדיון, כי על בית המשפט לאזן בין החובה להגן על חולי הנפש ולהטיב עם מצבו של הנאשם לבין החובה להגן על שלום הציבור. המאשימה ציינה, כי על פי סעיף 15(ד) לחוק טיפול בחולי נפש, תשנ"א 1991 (להלן: **החוק**), בית המשפט לא ייתן צו טיפול מרפאתי, אם סבר שיש בכך כדי לסכן את שלום הציבור או הנאשם וכי גם הפסיקה קבעה לא אחת, כי הסמכות להחליט בכל השאלות הנוגעות לאופן הטיפול מסורה אך לבית המשפט.

11. בנוגע לשאלת המסוכנות, לטענת המאשימה, המלצת הפסיכיאטר היא רק אחד השיקולים ומהווה המלצה קלינית בלבד ועל בית המשפט לשקול שיקולים נוספים, בראש ובראשונה את המסוכנות הנשקפת מהנאשם.
12. לטענת המאשימה, מסוכנותו של הנאשם מובהקת, לאור אופי המעשים והנסיבות בהם בוצעו, מדובר במי שתקף את אמו תוך שימוש בנשק קר וגרם לה לחבלות חמורות לרבות שבר בארובת העין ושבר בכף היד. כמו כן הצביעה המאשימה על המפורט ברישום הפלילי של הנאשם.
13. ב"כ המאשימה הפנתה לחוות הדעת, ממנה עולה כי מדובר במי שלוקה בסכיזופרניה, עבר אשפוזים רבים וביניהם גם אשפוז בצו, שורה עדיין במצב סכיזופרני פעיל וכי בוחן המציאות שלו חלקי ושיפוטי לקוי.
14. המאשימה התייחסה גם לחוות הדעת המשלימה וטענה, כי אף שזו קבעה שאין מניעה לצו טיפול מרפאתי, הרי שבראיה ארוכת טווח, בהעדר מעטפת טיפולית צמודה, הסיכוי להחרפת מצבו של הנאשם גדל ואתו הסיכון הפוטנציאלי כלפי אמו וכלפי עצמו.
15. המאשימה הציגה פסקי דין בהם נתן בית המשפט צו לאשפוז כפוי על אף שחוות הדעת הפסיכיאטרית המליצה על צו מרפאתי.
16. לטענת המאשימה, נשקפת מהנאשם מסוכנות גבוהה לא רק כלפי אמו אלא גם לציבור כולו וכי אין מקום לתת צו מרפאתי בעניינו, כפי שהומלץ בחוות הדעת, כי אם צו אשפוז.

טענות הנאשם

17. ב"כ הנאשם טענה, כי על פי הדין, המטרה העיקרית של אשפוז חולה בבית חולים הינה קבלת טיפול רפואי ואין לאשפז אדם בבית חולים לשם הגנה על הציבור או על עצמו. בנוסף הציגה פסיקה, בה נקבע, כי במסגרת האיזון בין מניעת הסכנה לציבור לבין השמירה על זכויות האדם של הנאשם, יש לשאוף תמיד לאמצעי שפגיעתו בחירות חולה הנפש הנאשם, היא הפחותה ובמקרה בו בית המשפט מגיע למסקנה כי נחוץ טיפול כפוי, יש לבחור בדרך הפוגענית פחות ומכאן חשובה ההבחנה בין אשפוז לטיפול מרפאתי.
18. לטענת ב"כ הנאשם, ביום ביצוע העבירות אושפז הנאשם בבית חולים פסיכיאטרי, שוחרר לאחר חודש וחצי ואז נעצר בתיק דנן. דהיינו, על פי הפסיכיאטר, שטיפול בנאשם בבית החולים הפסיכיאטרי, לא היה עוד צורך באשפוז הנאשם ומכאן יש ללמוד כי הטיפול המרפאתי הוא הנכון לנאשם לא רק על יסוד חוות הדעת. מסקנתו של הפסיכיאטר המטפל בבית החולים הפסיכיאטרי מבוססת גם על החלטה קודמת של הפסיכיאטר המחוזי.
19. ב"כ הנאשם מפנה לחוות הדעת על פיה, עם הטיפול יש שיפור במצבו של הנאשם שנרגע, התארגן, הסימנים הפסיכוטטיים חלפו ובהתאם לזה, נקבע בגדרה שהוא כשיר לעמוד לדין. בנוסף

הפנתה לחוות הדעת המשלימה, על פיה, מצבו של הנאשם נשמר, הוא שקט, לא מעורב באירועים אלימים, מקבל ביקורים מאמו ומתנהל ללא חריגות.

20. בניגוד לעמדת ב"כ המאשימה, מצינת ב"כ הנאשם, כי חוות הדעת המשלימה לא ממליצה על אשפוז אלא על מעטפת מקצועית צמודה. לטענת ב"כ הנאשם, על בית המשפט לבחון את הטווח הקרוב ולא הרחוק, שלא נתון בידי אף אחד.

21. הנאשם לא מבקש שבית המשפט יקצוב תקופת טיפול קצרה מ 14 שנה וטוען כי במידה ותהיה החמרה במצבו, או אם הנאשם לא ימלא אחר הוראות הצו, הפסיכיאטר המחוזי יכול להמיר את הצו המרפאתי לצו אשפוז.

22. ביחס לטענה על מסוכנות לא רק כלפי האם אלא כלפי הציבור כולו, טוען הנאשם כי אין לכך כל ראיה ודבר זה לא צוין בשום מקום ע"י הפסיכיאטר המחוזי שמכיר אותו ומטפל בו.

23. לסיכום, טוענה ב"כ הנאשם, כי לא עלו כל טעמים לא לפעול על פי ההמלצות בשתי חוות הדעת ומבקש להטיל על הנאשם צו מרפאתי כפוי.

דיון והכרעה

24. כאמור, השאלה שבמוקד הדיון היא: האם יש ליתן בעניינו של הנאשם צו אשפוז כפי שעותרת המאשימה, או שמא ניתן להסתפק בצו לטיפול מרפאתי כפוי כפי שעותרת ההגנה?

25. עניין אופן הטיפול בנאשם שנמצא שביצע את מעשה העבירה בו הואשם אך כי לא היה אחראי למעשיו ועל כן זוכה מחמת אי שפיות, נקבע בסעיף 15(ב) לחוק:

"הועמד נאשם לדין פלילי ובית המשפט מצא כי הוא עשה את מעשה העבירה שבו הואשם, אולם החליט, אם על פי ראיות שהובאו לפניו מטעם אחד מבעלי הדין ואם על פי ראיות שהובאו לפניו ביזמתו הוא, שהנאשם היה חולה בשעת מעשה ולפיכך אין הוא בר-עונשין, ושהוא עדיין חולה, יצווה בית המשפט שהנאשם יאושפז או יקבל טיפול מרפאתי".

על פי ס"ק ג:

"לא יתן בית משפט צו לפי סעיפים קטנים (א) או (ב) אלא לאחר קבלת חוות דעת פסיכיאטרית..."

ס"ק ד קובע כי:

"בית המשפט לא יתן צו לטיפול מרפאתי אלא אם כן סבר שאין בכך כדי לסכן את שלום הציבור או את שלום הנאשם".

ההחלטה בדבר אופן הטיפול בנאשם חולה נפש, מצריכה איזון עדין בין אינטרסים שונים. בית המשפט העליון התייחס לסוגיה ברע"פ 2060/97 **וילנצ'יק נ' הפסיכיאטר המחוזי - תל-אביב:**

עמוד 4

"...מן העבר האחד ניצב חולה הנפש. זכותו כזכותו של כל האדם. כבודו שלו הוא ככבודו של כל אדם אחר. פגיעה בחירותו כמוה כפגיעה בחירותו של כל אדם אחר. אדם אינו מאבד את זכותו לכבוד ולחירות אם הוא חולה נפש. אשפוז כפוי פוגע בחירות; אשפוז כפוי פוגע בדימוי העצמי; בחברתנו הוא מטיל סטיגמה בחולה... ומשנעשה האשפוז שלא מרצונו של המאושפז יש בו משום אחת הצורות החמורות והמדכאות של שלילת חירותו של האדם..."

מן העבר השני, קיים הרצון לטפל בחולה ובנזקק. חולה הנפש אינו יכול להגן על עצמו... החברה צריכה להגן עליו ולטפל בו. אשפוז כפוי הוא מכשיר חשוב לטיפול בחולי הנפש.

בצד שני אלה עומד שיקול שלישי, והוא השיקול של שלום הציבור. חברה צריכה להגן על עצמה בפני נזקים שחולה הנפש עלול לגרום. זכותה של החברה המאורגנת ואף חובתה להגן על עצמה מפני חולי נפש העלולים לסכנה..."

שיקולים אלה מתנגשים זה עם זה במקרים רבים. נדרש איזון בעניין. האיזון משקף את תפיסותיה ועמדותיה של החברה..."

בעניין זה יפים דבריו של כב' השופט עמית (כתוארו אז) ברע"פ 966/17 **פלואני נ' מדינת ישראל** (להלן: **עניין פלואני**):

"...סעיף 35(ב) לחוק טיפול בחולי נפש קובע כי "המטרה העיקרית של אשפוז חולה בבית חולים הינה קבלת טיפול רפואי ואין לאשפוז אדם בבית חולים לשם הגנה על הציבור או עליו בלבד, אלא לפי הוראות חוק זה". אין חולק שהצורך להגן על שלום הציבור מפני מסוכנותו של נאשם החולה במחלת נפש, עשוי להצדיק כפייה של טיפול או אשפוז... ההחלטה על כפיית טיפול לפי סעיף 15(ב) היא החלטה שיפוטית במסגרת המסלול הפלילי הקבוע בחוק. המבחן הוא מבחן משפטי ולא רפואי, **אך החוק מורה לבית המשפט להיעזר בחוות דעת פסיכיאטרית** (בש"פ 2305/00 פלואני נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(4) 307, 289 (2000); סעיף 15(ג) לחוק). נוכח תכליתו של הסעיף - הגנה על שלום הציבור - מובן כי ההוראה על טיפול בכפייה קשורה קשר הדוק בהערכת מסוכנות, היינו בניסיון לצפות את העתיד כדי לקבוע אם יש צורך לכפות על הנאשם טיפול או אשפוז (ראו גם: דברי הסבר להצעת חוק טיפול בחולי נפש, התש"ן-1990, ה"ח 2005; דברי הסבר להצעת חוק טיפול בחולי נפש (תיקון מס' 8), התשע"ב-2012, ה"ח 673; דן בין "מבוא לדיני המסוכנות במשפט הפלילי והמינהלי" מחקרי משפט כ 73, 80, 91-92 (תשס"ג-תשס"ד))... כאמור, החוק מהווה איזון בין המטרה של הטיפול בנאשם חולה הנפש ומניעת סכנה לעצמו ולציבור לבין השמירה על זכויות האדם של הנאשם, ובמסגרת איזון זה יש לשאוף תמיד לאמצעי שפגיעתו בחירותו של חולה הנפש-הנאשם, הינה הפחותה... לכן, גם במקרה שבו בית המשפט מגיע למסקנה כי נחוץ טיפול כפוי - יש לבחור בדרך הפוגענית פחות, ומכאן חשיבותה של

ההבחנה בין אשפוז לבין טיפול מרפאתי" (ההדגשות אינן במקור, ס' ח')

26. הנה כי כן, במסגרת שיקול הדעת הרחב שניתן לבית המשפט, אכן רשאי בית המשפט שלא לאמץ את מסקנות חוות הדעת הפסיכיאטריות או חלק מהן, לרבות בנוגע למידת מסוכנותו של הנאשם ובעיקר לעניין אופן הטיפול בו. בית המשפט יכול גם לחוות דעתו על הנימוקים שעמדו בבסיס הקביעות והמסקנות בחוות הדעת וכן להרחיב את המשוואה על דרך שקילת שיקולים נוספים. רוצה לומר, כי חוות הדעת הפסיכיאטריות מהוות כלי עזר חשוב המסייע בידי בית המשפט לקבל החלטה אשר לאופן הטיפול בנאשם שזוכה מחמת הגנה "אי שפיות", אך אין בית המשפט כבול להמלצת הגורמים המקצועיים שהיא חלק ממכלול השיקולים שבית המשפט נותן להם את דעתו ועליהם מבסס את קביעתו.

27. יחד עם זאת, יש לזכור וכפי שהדבר עולה מעניין פלוני, כי השאלה בדבר אופן הטיפול בנאשם כמו במקרה שלנו, הגם שהיא שאלה משפטית ולא רפואית, הינה מסוג השאלות בהן ייתן בית המשפט משקל ניכר לחוות הדעת של גורמי המקצוע הפסיכיאטרים ולהמלצתם, בשים לב לבחינת מסוכנותו של הנאשם ובמידה וניתן למנוע ממנו לסכן את הציבור או את עצמו ומתוך שאיפה לבחור בחלופה שפגיעתה בחירותו של הנאשם פחותה, לבחור בטיפול מרפאתי כפוי ולא באשפוז כפוי.

28. לאחר שעיינתי במסמכים ובחוות הדעת שמטעם הגורמים המקצועיים ושמעתי טענות הצדדים, לא מצאתי בעניינו של הנאשם, כל טעם המצדיק סטייה מקביעת הגורמים הפסיכיאטריים המקצועיים לפיה, יש להורות על טיפול מרפאתי כפוי ולא על אשפוז של הנאשם.

29. יודגש, כי התכלית העומדת בבסיס הגשת חוות הדעת המשלימה, הינה קבלת תמונה מלאה

ביחס למסוכנותו של הנאשם ואין בה כדי להביע עמדה או המלצה כלשהי אשר למקום בו יתגורר הנאשם בתקופת צו הטיפול המרפאתי הכפוי (להלן: **הצו**).

יוער, כי יש בקביעה בחוות הדעת המשלימה, לפיה אין מניעה שהנאשם יגור עם אמו תחת הצו, כדי לחזק את מסקנתי בדבר מתן הצו ושלא להורות על אשפוזו של הנאשם.

30. לא נעלמו מעיני טענות המאשימה בדבר מסוכנותו של הנאשם וההערות שנרשמו בסיפא של חוות הדעת המשלימה, על פיהן, כאמור, בטווח הארוך, בהעדר מעטפת טיפולית צמודה, הסיכוי להחרפת מצבו של הנאשם גדל ואתו הסיכון הפוטנציאלי כלפי אמו וכלפי עצמו. לעניין זה, אפנה לסעיף 15 (ה) לחוק הקובע, כי ככל שלא מילא הנאשם את הוראות הצו שהוטל עליו, או במקרה ומצבו הנפשי השתנה לרעה ומתקיימים בעניינו התנאים למתן צו הוראת אשפוז לפי סעיף 9 לחוק, רשאי הפסיכיאטר המחוזי להורות על אשפוזו.

31. נוסף על כך, חזקה על גורמי הטיפול שמכוח חובתם ותפקידם, יעמדו על כל שינוי במצבו של הנאשם ועל כל קושי בשיתוף פעולה מצדו, ויפעלו כנדרש על פי דין.

32. סבורני, כי בנסיבותיו של הנאשם ובשים לב להוראות סעיף 15 (ה) לחוק, מתן הצו, יאזן בצורה ראויה, מידתית ונכונה בין ההגנה על שלום הציבור ובין זכויותיו של הנאשם.

תקופת הצו

33. אשר לתקופת הצו, נקבע בסעיף 15(ד1)(1) לחוק:

"בית המשפט לא יקבע בצו לפי סעיפים קטנים (א) או (ב) את תקופת האשפוז או הטיפול המרפאתי, ואולם יורה בצו על תקופת האשפוז או הטיפול המרפאתי המרבית לפי הוראות פסקאות (2) ו- (3) (להלן - תקופת האשפוז או הטיפול המרבית)".

ס"ק 2 (א) ו- (ב) קובעים כי תקופת האשפוז או הטיפול המרבית תהיה תקופת המאסר המרבית שקבועה בחוק לעבירה בה הואשם הנאשם ואם הואשם במספר עבירות, בתקופת המאסר הארוכה מבין אלה שנקבעו להן.

על פי ס"ק 3, תקופת האשפוז או הטיפול המרבית תימנה מתחילת האשפוז או מתחילת הטיפול המרפאתי על פי צו בית משפט, לפי העניין; בית המשפט רשאי לקבוע כי תקופת אשפוז לפי סעיף 16, היינו תקופת מעצרו של הנאשם באשפוז, תובא במניין התקופה האמורה.

34. כתב האישום בעניינו של הנאשם מכיל מספר עבירות, העבירה בגינה מוטל העונש החמור ביותר היא עבירת החבלה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 333 בנסיבות סעיף 335(א)(1) לחוק העונשין - תקופת מאסר מרבית של 14 שנה.

35. לא מצאתי כי מתקיימות נסיבות המצדיקות קביעת תקופה קצרה יותר, הדברים נאמרים ביתר שאת נוכח הסכמת ב"כ הנאשם, כפי שבאה לידי ביטוי בדיון, לטיפול מרפאתי כפוי למשך 14 שנה.

צו טיפול מרפאתי כפוי

לאור כל האמור לעיל, אני מורה על מתן צו טיפול מרפאתי כפוי לנאשם, בהתאם לסעיף 15 (ב) לחוק טיפול בחולי נפש, תשנ"א 1991, וזאת לתקופה של 14 שנה שתחל בתאריך 27.2.25 - יום מעצרו של הנאשם באשפוז.

מוסבר לנאשם כי חובה עליו לשתף פעולה עם הוראות הטיפול לרבות התייצבות במועדים הנדרשים לקבלת תרופות, זריקות ו/או כל טיפול אחר עליו יחליט הרופא המטפל. במידה ולא יעשה כן או שיחול שינוי לרעה במצבו הרפואי, יהיה הפסיכיאטר המחוזי רשאי להורות על אשפוזו בכפיה.

אני ממנה בזאת את הסנגוריה הציבורית על מנת שתייצג את הנאשם בהליכים בפני הוועדות הפסיכיאטריות בעניינו.

המאשימה תעדכן את המתלוננת בתוכן החלטה זו

המזכירות תעביר עותק החלטה זו לפסיכיאטר המחוזי ולסניגוריה הציבורית.

זכות ערעור לבית המשפט העליון.

ניתנה היום, כ"ד תמוז תשפ"ה, 20 יולי 2025, בהעדר
הצדדים.